

УДК 78.087.681

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2025-43-22>**Ольга Олександрівна Мартиновська**

ORCID: 0009-0008-4095-4569

*викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики  
музичної освіти імені Віталія Газінського**Вінницького державного педагогічного університету**імені Михайла Коцюбинського,**аспірантка кафедри хорового диригування**Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової**o.martynowskaia@gmail.com*

## ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ДИТЯЧОМУ ХОРОВОМУ МИСТЕЦТВІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ

Сучасний розвиток хорового мистецтва в Україні відбувається на тлі глибоких соціокультурних трансформацій та інтеграції національної музичної традиції у глобальний контекст. Актуальним є системне дослідження процесів професіоналізації дитячого та аматорського співу, впливу міжнародних конкурсів і фестивалів, а також впровадження цифрових технологій у хорову практику. Міждисциплінарний підхід дозволяє виявити закономірності формування сучасного виконавсько-хорового простору та окреслити перспективи розвитку музичної освіти й культури. **Аналіз досліджень.** Системне осмислення соціокультурних і педагогічних аспектів розвитку хорового мистецтва здійснювали З. Ластовецька-Соланська, С. Савенко, О. Ваганова, Н. Лупак, Є. Бондар та інші. Їхні праці висвітлюють вплив глобалізаційних процесів на музичну культуру, роль міжнародних конкурсів і фестивалів у формуванні репертуару та виконавських практик, а також інтеграцію інноваційних технологій у музичне виконання. **Мета** дослідження полягає у визначенні та аналізі ключових чинників трансформацій сучасного виконавсько-хорового простору України: професіоналізації дитячого співу, розвитку аматорських і віртуальних хорів, а також впливу національних та міжнародних конкурсів і фестивалів на репертуарну політику та виконавські практики. **Методологія** ґрунтується на міждисциплінарному підході, що поєднує історико-культурний, педагогічний, соціокомунікативний та медіатехнологічний аналіз, а також методи порівняння, узагальнення та кейс-стаді (Львівська хорова школа «Дударик», Бароковий Аматорський Хор, українські та міжнародні віртуальні хори). **Наукова новизна** полягає у формулюванні концептуальної

моделі взаємодії культурних, технологічних та педагогічних чинників сучасного хорового простору, розкритті інтеграції класичних, сучасних і народних методик навчання співу та демонстрації ролі цифрових технологій у дистанційному колективному музикуванні. **Висновки:** сучасне хорове мистецтво України характеризується посиленою конкуренцією, розширенням репертуару та впровадженням інноваційних і дистанційних форматів, що обумовлює потребу у високій професійній компетентності хормейстерів, методичній гнучкості та інтеграції національних і глобальних практик, сприяючи розвитку дитячого та аматорського хорового виконавства.

**Ключові слова:** дитячий хор, аматорський колектив, віртуальний хор, хоровий конкурс, фестиваль, методика навчання співу, хорове виконавство.

*Martynovska Olga Oleksandrivna, Lecturer at the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education named after Vitaliy Gazinsky of the Mykhailo Kotsiubynsky Vinnytsia State Pedagogical University, Postgraduate Student of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music*

***Transformational processes in children's choral art: theoretical preconditions***

The contemporary development of choral art in Ukraine occurs against the backdrop of profound sociocultural transformations and the integration of the national musical tradition into the global context. A systematic study of the professionalization processes of children's and amateur singing, the influence of international competitions and festivals, as well as the implementation of digital technologies in choral practice, is highly relevant. An interdisciplinary approach allows for identifying patterns in the formation of the modern performance-choral space and outlining the prospects for the development of musical education and culture. **Analysis of research.** Systematic consideration of the sociocultural and pedagogical aspects of choral art development has been conducted by Z. Lastovetska-Solanska, S. Savenko, O. Vaganova, N. Lupak, Ye. Bondar, and others. Their works highlight the impact of globalization processes on musical culture, the role of international competitions and festivals in shaping repertoire and performance practices, as well as the integration of innovative technologies into musical performance. **The aim of the study** is to identify and analyze the key factors influencing the transformations of Ukraine's modern performance-choral space: the professionalization of children's singing, the development of amateur and virtual choirs, and the influence of national and international competitions and festivals on repertoire policy and performance practices. **The methodology** is based on an interdisciplinary approach that combines historical-cultural, pedagogical, socio-communicative, and media-technological analyses, as well as methods of comparison, generalization, and case studies (Lviv Choral School "Dudaryk," Baroque Amateur Choir, Ukrainian and international virtual choirs). **The scientific novelty** lies in formulating a conceptual model of interaction between cultural,

*technological, and pedagogical factors of the modern choral space, revealing the integration of classical, contemporary, and folk singing methods, and demonstrating the role of digital technologies in remote collective music-making. Conclusions: Contemporary Ukrainian choral art is characterized by increased competition, repertoire expansion, and the implementation of innovative and remote formats, which necessitates high professional competence of conductors, methodological flexibility, and the integration of national and global practices, thereby contributing to the development of children's and amateur choral performance.*

**Key words:** *children's choir, amateur ensemble, virtual choir, choral competition, festival, singing methodology, choral performance.*

**Актуальність теми дослідження.** Соціокультурні трансформації, що відбулися в Україні після здобуття незалежності, суттєво вплинули на розвиток хорового мистецтва, зокрема дитячого та аматорського співу. Ці процеси були обумовлені глобалізаційними змінами, трансформацією естетичних потреб аудиторії, відсутністю ідеологічного контролю над репертуаром, активним впровадженням новітніх технологій у репетиційний процес і сценічні інтерпретації, а також розвитком фестивального руху й міжнародної комунікації між колективами. Важливою тенденцією стало зростання конкуренції між колективами та представниками різних методик навчання співу. Актуальність дослідження полягає у необхідності системного аналізу цих трансформацій для оптимізації педагогічної діяльності хормейстерів та розвитку дитячого хорового виконавства в умовах глобалізації та технологічного прогресу.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Вивчення соціокультурних і педагогічних аспектів розвитку хорового мистецтва здійснювали такі дослідники, як З. Ластовецька-Соланська, С. Савенко, О. Ваганова, Н. Лупак, Є. Бондар та ін. Зокрема, вони досліджували вплив глобалізаційних процесів на музичну культуру, роль міжнародних конкурсів і фестивалів у формуванні репертуару та виконавських практик, а також інтеграцію новітніх технологій у музичне виконання. Проте низка питань залишається недостатньо вивченими: комплексна оцінка трансформацій дитячого та аматорського хорового виконавства, вплив інтермедіальності та віртуальних хорів на розвиток музичних компетенцій дітей, а

також методичні підходи до формування унікальної виконавської манери хорових колективів у сучасних умовах.

**Мета дослідження.** Метою дослідження є аналіз трансформаційних процесів у сучасному хорово-виконавському просторі України, зокрема професіоналізації дитячого хорового співу, розвитку аматорських і віртуальних хорів, а також визначення ключових факторів, що впливають на формування репертуарної політики та виконавських практик. Додатковими завданнями є виявлення ролі міжнародних конкурсів і фестивалів у стимулюванні інновацій та інтеграції класичних, сучасних і народних методик навчання співу.

**Результати дослідження.** Аналіз показав, що глобалізація, комерціалізація культурної сфери та розвиток технологій створили нові можливості для хорового виконавства в Україні. Впровадження інноваційних методик, інтермедіальних підходів та дистанційних форматів сприяє формуванню унікальної виконавської манери хорових колективів, покращенню інтонаційної чистоти, ансамблевого звучання, артикуляції, дикції та навичок ланцюгового виконання. Вивчено практику професійних дитячих колективів (на прикладі Львівської державної хорової школи «Дударик») та аматорських хорів (зокрема Барокового Аматорського Хору), що демонструє важливість психологічного комфорту, мотивації учасників і методичного підходу хормейстера. Визначено, що участь у національних і міжнародних конкурсах та фестивалях стимулює розвиток репертуару, оригінальних інтерпретацій і підвищує професійну компетентність хористів. Крім того, активне використання цифрових технологій дозволяє створювати віртуальні хори, що відкриває нові форми міжкультурної комунікації та дистанційного виконання. У цілому усвідомлення зазначених передумов трансформаційних процесів є однією з ключових умов ефективної роботи хормейстера з хором колективом, зокрема дитячим.

Соціокультурні процеси, що розпочалися в Україні після здобуття незалежності, зумовили складні трансформаційні зрушення у сфері мистецтва, зокрема хорового виконавства. Серед основних чинників цих змін можна виділити: глобалізаційні

процеси сучасного суспільства; зміну естетичних запитів аудиторії; відсутність ідеологічного тиску на репертуарну політику; активне впровадження новітніх технологій у репетиційний процес та сценічні інтерпретації; подальшу професіоналізацію дитячого хорового співу й оновлення підходів до аматорських колективів; розвиток фестивального руху та зростання творчих контактів; посилення конкуренції між колективами та між представниками різних методик навчання співу.

Визначальним чинником цих процесів виступає глобалізація, яка фактично зумовила більшість перелічених змін. Вона вплинула на всі соціокультурні сфери, включно з мистецькою, і характеризується як суперечливий багатовимірний феномен, що функціонує за законами діалектики, поєднуючи «загальносвітову урбаністичну культуру з локальними культурними надбаннями» [3, с. 100]. З. Ластовецька-Соланська серед її ознак виокремлює стрімке поширення інформаційних технологій, зростання впливу мас-медіа, комерціалізацію та формування «глобальної космополітичної транснаціональної культури» [3, с. 100]. С. Савенко розглядає глобалізацію як специфічний процес мислення, що виявляється у зростаючій взаємозалежності економічних, політичних, соціальних систем, а також національних культур і форм творчої діяльності [5, с. 57].

У музичній культурі глобалізація постає, по-перше, як складова трансформаційних процесів соціокультурної дійсності, а по-друге – як багатогранний процес, унаслідок якого поглиблюються міжнародні взаємозв'язки між країнами, культурами та митцями. Це призводить до оновлення творчих орієнтирів, зміни критеріїв художньої оцінки, розширення міжкультурної комунікації та активізації міжнаціональних контактів [5, с. 58–59]. О. Ваганова серед характерних рис сучасного суспільства відзначає комерціалізацію, інтернаціоналізацію, трансформацію структури аудиторії та формування глобальної транснаціональної культури [2].

У музично-виконавському просторі глобалізаційні процеси відкрили нові перспективи репрезентації національних мистецьких здобутків поза межами однієї держави. Екстраполюючи

це положення на сферу хорового виконавства, зокрема дитячого, слід наголосити, що вихід колективів на міжнародний рівень зумовлює низку нових вимог як до діяльності диригента, так і до формування концертних програм. Перш за все це стосується репертуарної політики: програма хору має відповідати художньо-естетичним запитам слухачів різних вікових категорій, національного походження та культурних традицій, водночас включаючи твори, що презентують українську музичну спадщину й сучасне мистецтво у найрепрезентативніших зразках. Подібний підхід стимулює і композиторську творчість, сприяючи поєднанню елементів різних культурних систем в одному творі та формуванню нових жанрових і стильових моделей хорового співу. Як зазначає Є. Бондар, «сучасна тенденція до глобалізації призводить до засвоєння та впровадження «іншомовних» прийомів, підходів, методів, але саме такий «сплав», власне синтез виконавських традицій і формує індивідуальний виконавський стиль хорових колективів» [1, с. 12]. Водночас в умовах глобалізації зростає значення національних і регіональних традицій, що актуалізує завдання їх збереження, розвитку та популяризації.

Другим важливим викликом є проблема мовної підготовки співаків. Знання іноземних мов, передусім англійської, розширює можливості міжнаціональної комунікації та сприяє якісному виконанню творів у їхній оригінальній мовній версії, що є загальноприйнятою міжнародною практикою. Як справедливо зауважує О. Чумак, «порівняння фонетичних систем різних мов, знання лексичних законів допомагає виконавцям не тільки правильно вимовляти окремі звуки в словах, а й здійснювати взаємозв'язок між літературним текстом і музичною фразою для глибшого розкриття смислового та образно-емоційного змісту композиції» [6, с. 108]. Ще одним чинником, детермінованим глобалізаційними процесами, є комерціалізація. Вона проявляється у необхідності значних фінансових витрат на участь у міжнародних конкурсах і фестивалях, студійні записи, сценічні костюми, оплату роботи фахівців (зокрема лінгвістів), а також на постійне оновлення репертуару відповідно до швидкоплин-

них художніх тенденцій. У зв'язку з цим актуалізується потреба у фахівцях з менеджменту соціокультурної діяльності, який би здійснював планування, організацію та промоцію концертів. Як свідчить практика, професійні хори мають змогу залучати таких спеціалістів, тоді як для більшості дитячих колективів ця співпраця є малодоступною. Тому часто ці функції вимушено бере на себе художній керівник, що, з одного боку, може стимулювати здобуття додаткової освіти у сфері менеджменту, а з іншого – створює ризик перевантаження та відволікання від суто творчої діяльності.

Наступними важливими чинниками трансформаційних процесів у хоровому виконавстві виступають зміна естетичних потреб суспільства та усунення ідеологічного контролю над формуванням репертуару. У радянську добу репертуар кожного колективу перебував під суворим наглядом партійно-ідеологічної системи: існували численні розпорядження та резолюції щодо змісту концертних програм, співвідношення творів радянських і зарубіжних, класичних і сучасних композиторів тощо. Діяльність як професійних, так і самодіяльних хорів систематично контролювалася через звітність районних і обласних відділів культури. З проголошенням незалежності України ідеологічні обмеження було скасовано, і хормейстери отримали свободу у формуванні репертуару. У дитячих колективах при цьому на перший план виходять такі критерії добору творів, як доступність для дитячого виконання, образно-емоційна привабливість та відповідність художньо-естетичним потребам середовища.

Водночас орієнтація на запити аудиторії приховує певні мистецькі ризики: надмірне слідування смакам дітей-хористів, їхніх батьків чи публіки може обмежити стильовий кругозір виконавців та загальмувати їхній музично-естетичний розвиток. Наприклад, популярність виконання сучасної естрадної музики під фонограму потребує обов'язкового балансу з акапельним співом, що розвиває музичний слух, ритмічне чуття, вокальні навички, концентрацію та художній смак, формуючи необхідні компетенції для повноцінного ансамблевого музикування.

Значний вплив на трансформаційні процеси здійснює розвиток новітніх технологій, зокрема інформаційних та медійних, що зумовлюють інтермедіальність сучасного хорового мистецтва. Як зазначає Н. Лупак, «розвиток цифрових технологій уможливив подачу візуальної «картинки», в якій переплелися різні мистецькі коди, створюючи ефект кольорової віртуальної гри» [4, с. 21–22]. Серед виявів цього феномену дослідниця називає інтермедіальну фотографію, анімацію, відеокліпи, світломузику, мультимедійні перформанси та імерсивні виставки. Оскільки хорове мистецтво від початку є полікомпонентним (поєднує музику й слово), воно органічно інтегрується у систему інтермедіальності.

Одним із ключових її проявів виступає художньо-стильовий синтез. Є. Бондар визначає його як «творчий процес особливого поєднання експресивних засобів «своїх» та «інших» видів мистецтв, інтонацій, жанрів, стилів та їх складових, музичних форм, образів, способів звуковилучення та звуковедення, форм існування хорового виступу та ін., в результаті якого утворюється якісно нове художнє явище – хоровий синтез-стиль» [1, с. 19]. На думку дослідниці, саме він становить основу сучасної концепції української хорової творчості. Інтермедіальність сприяє розвитку асоціативного й наочно-образного мислення виконавців і слухачів, що особливо актуально у сфері дитячого хорового музикування.

Прикладом практичного втілення інтермедіальності є поява в Україні хорових відеокліпів. Одним із перших став кліп на композицію У. Пярта *Kyrie*, створений муніципальною хоровою капелою «Орея» (м. Житомир, керівник – Олександр Вацек). Відеопродукцію активно розвиває і Галицький камерний хор «Євшан», який створив кліпи на твори І. Алексійчука (*Хайде, Като*), українську народну пісню *На Івана Купала* в обробці І. Бідака, У. Пярта *Miserere* та ін. Частина цих робіт має сюжетну основу, наближаючи їх до жанру музичного фільму.

Безумовно, такі проекти передбачають залучення фахівців різних сфер (режисерів, операторів, монтажерів, художників по костюмах тощо) і засвідчують комерціалізацію хорового мис-



тецтва. Проте саме завдяки інтермедіальності активізується інтерес слухачів до хорової музики, відбувається популяризація української народної та сучасної музичної культури.

Ще одним важливим наслідком розвитку сучасних технологій стала поява феномену віртуального хору, що означив новий етап у трансформації хорового виконавства. Перший такий проєкт створив американський композитор і диригент Е. Е. Вітакер, який у 2000 р. оприлюднив партитуру *Lux Aurumque* разом із MIDI-записом, а згодом – відео диригування твором. Виконавці з різних країн записали свої партії, що були зведені звукорежисером С. Хейнсом; у результаті виник віртуальний хор, у якому взяли участь 900 осіб [1, с. 315]. Наступний проєкт митця об'єднав вже понад 2000 виконавців із 58 країн. Важливо, що учасники віртуального хору не належать до єдиного колективу й здебільшого ніколи не зустрічалися особисто.

В Україні інтерес до цієї форми музикування активізувався під час пандемії Covid-19. У травні 2020 р. з ініціативи О. Слободиської з'явився «Virtual choir in Ukraine», до якого увійшло 111 учасників; прем'єра української народної пісні *Не стій, вербо, над водою* увійшла до «Книги рекордів України». Наступними роботами стали *Україна* Т. Петриненка (понад 200 виконавців із шести країн) та різдвяний проєкт з обробками І. Слободиського. В умовах воєнної агресії до репертуару увійшли твори символічного значення – *Молитва за Україну* М. Лисенка, народна пісня *Не сходило вранці сонечко*, доповнені документальними кадрами війни, що надало їм характеру художньої самоідентифікації.

Певні спроби дитячих віртуальних хорів також відбулися в Україні: у червні 2020 р. Ізяславська школа мистецтв реалізувала локальний проєкт, а перший повноцінний дитячий віртуальний хор у Європі був презентований 1 червня 2020 р. благодійною організацією «Міжнародний музичний табір». За допомогою цифрових технологій диригентка К. Форуано провела вісім онлайн-занять для дітей з України та Румунії, результатом яких став колективний запис чотирьох англомовних пісень за участю також професійних музикантів із кількох країн.

Таким чином, віртуальні хори репрезентують нові форми сучасного виконавства, що виникають унаслідок глобалізаційних процесів та інтенсивного розвитку технологій, створюючи нові можливості художньої комунікації.

Важливим чинником трансформацій у хоровому виконавстві є професіоналізація дитячого співу, що реалізується через діяльність спеціалізованих хорових шкіл та хорів-супутників професійних колективів. Показовим прикладом виступає Львівська державна хорова школа «Дударик» імені М. Кацала при Національній академічній чоловічій хоровій капелі «Дударик». Освітній процес у школі включає не лише вокальну підготовку, а й комплекс музичних дисциплін (сольфеджіо, музична література, інструментальна гра). Відмінність «Дударика» полягає у ранньому залученні вихованців до концертної діяльності капели, де вони виконують партії високих голосів у багатоголосих партитурах. Це вимагає від дітей високої фізичної витривалості, знань з охорони голосу, навичок читання з аркуша та емоційної стійкості. Репертуар охоплює широкий історико-стильовий спектр – від класики до сучасних композицій, від камерних творів до масштабних ораторій. Подібно до римської *Schola Puerorum*, вихованці поєднують навчання з виконанням професійних функцій, проте різниця полягає у репертуарних акцентах: *Schola Puerorum* зосереджена на літургійній музиці, тоді як «Дударик» – на поєднанні духовних і світських творів. Отже, професіоналізація дитячого хорового виконавства означає не лише ґрунтовну підготовку, а й систематичну участь у професійних концертних програмах.

У період незалежності України відбулася зміна підходів до аматорських колективів, що суттєво відрізняються від радянських самодіяльних хорів. Якщо самодіяльність часто мала примусовий і випадковий характер, була орієнтована на разові виступи для оглядів чи фестивалів та характеризувалася обмеженим репертуаром, то сучасні аматорські хори формуються на основі добровільності та стійкої мотивації учасників. Їх об'єднують спільні інтереси до співу, готовність інвестувати час і зусилля у регулярні репетиції та фестивально-концертну діяльність

без матеріальної винагороди. Більшість учасників має базову музичну підготовку, володіє навичками нотного читання, що забезпечує високий рівень виконавської роботи.

Показовим прикладом є Бароковий Аматорський Хор (Б.А.Х.), заснований у 2018 році під керівництвом Н. Хмілевської при Open Opera Ukraine. Його діяльність відзначається новими методичними підходами, орієнтованими не лише на вокальну підготовку, а й на створення сприятливого психологічного середовища. Як зазначає Л. Юнь, аматори приходять у колектив із запитом на взаємодію, задоволення від співу та особистісну реалізацію, тому хормейстер має балансувати між вимогливістю й підтримкою [7]. За словами Н. Хмілевської, пріоритетними стають атмосфера, командний дух, ментальне здоров'я та можливість індивідуального розвитку кожного учасника [7].

Особливістю аматорських хорів, на що звертає увагу А. Гадецька, є зміщення акценту з результату на процес: репетиції сприймаються як терапевтичний простір, що дозволяє отримувати задоволення від музикування [7]. Саме тому значення мають різноманітні цілі учасників – від розвитку вокалу й спілкування з однодумцями до відпочинку чи знайомства з новою музикою.

Відсутність в Україні дитячих аматорських хорів на зразок Б.А.Х. пояснюється складністю організації такої форми: необхідністю роботи не лише з дітьми, а й з батьками, які виступають фінансовими й мотиваційними «партнерами» та орієнтовані на видимий результат – концертні виступи. Це зумовлює потребу у високих комунікативних компетенціях керівника для підтримки балансу між процесом навчання та очікуваннями батьків.

Одним із наслідків глобалізаційних процесів, за С. Савенком, є зміщення акцентів у музичній культурі від творчості як процесу до презентації «продукту», що супроводжується співіснуванням різних стилів, підходів та інституційних форм [5, с. 65]. У хоровому мистецтві це проявляється насамперед у розвитку конкурсно-фестивальної практики, яка стала важливим чинником трансформації виконавства. Всеукраїнські та міжнародні фестивалі стимулюють конкуренцію між колективами, активі-

зують пошук нового репертуару та оригінальних інтерпретацій, сприяють появі сучасних композицій, написаних спеціально для конкурсних програм.

С. Савенко виокремлює кілька типів міжнародних змагань: конкурси композиторів (зокрема IFMC, ANDCI), диригентів (Concorso Internazionale di Direzione Corale Fosco Corti, Eric Ericson Award та ін.) та, найчисельніші, конкурси хорів, серед яких центральне місце посідає Гран-прі Європи з хорового співу. Вони передбачають широкий жанрово-стильовий спектр виконання, участь як професійних, так і аматорських колективів, зокрема дитячих, та сприяють збереженню й оновленню традицій (Арезцо, Дебрецен, Толоса, Тур, Варна тощо). Окреме значення має фестиваль «Europa Cantat», зорієнтований не стільки на змагання, скільки на комунікацію, обмін досвідом і підвищення виконавського рівня через майстер-класи та міжнародні творчі проекти.

Пандемія зумовила поширення дистанційних форматів конкурсів, що полегшило участь колективів, але водночас позбавило живої комунікації та концертного досвіду. У цілому ж сучасні хорові форуми, за С. Савенком, демонструють «нову хвилю розвитку хорової творчості», орієнтовану на презентацію надбань, творче спілкування, міжнаціональні проекти та формування зацікавленості молодого покоління у хоровому мистецтві [5, с. 90].

Завершальною серед окреслених передумов трансформаційних процесів у виконавсько-хоровому просторі виступає зростання конкуренції між представниками різних вокально-педагогічних методик, що зумовлено глобалізаційними процесами, комерціалізацією культурної сфери, розвитком новітніх технологій та розширенням можливостей міжкультурної комунікації. У прагненні сформувати неповторну виконавську манеру колективу хормейстери та педагоги-вокалісти активно експериментують із різними підходами до навчання співу, спрямованими на вдосконалення інтонаційної чистоти та строю, підвищення якості ансамблевого звуковедення, чіткості артикуляції та дикції, розвиток навичок фразування й ланцюгового співу

тощо. Водночас простежується тенденція інтеграції класичних вокально-хорових методик із сучасними стилевими підходами, а також із традиційними техніками народного співу, що сприяє розширенню виконавського діапазону колективів.

Отже, усвідомлення комплексу зазначених передумов трансформаційних змін у сучасному хорово-виконавському просторі постає однією з ключових концептуальних засад ефективної діяльності хормейстера з колективом, зокрема дитячим.

**Висновки.** Характеристика передумов трансформаційних змін у хоровому виконавському просторі дозволяє виділити комплекс взаємопов'язаних чинників, що зумовили еволюцію хорового мистецтва загалом і дитячого співу зокрема. Провідним чинником виступають глобалізаційні процеси сучасного суспільства, що спричинили низку похідних змін: трансформацію естетичних запитів аудиторії; ліквідацію ідеологічного контролю над репертуаром; впровадження новітніх технологій у репетиційну практику та сценічні інтерпретації; професіоналізацію дитячого хорового співу та оновлення методик роботи з аматорськими колективами; активізацію фестивальної діяльності та розширення творчих контактів; посилення конкуренції між колективами на локальному та міжнародному рівнях; інтенсифікацію експериментів у застосуванні різних вокально-педагогічних методик.

В умовах відсутності централізованих вказівок щодо репертуару головними критеріями відбору творів стали їхня художньо-естетична цінність, образно-емоційна привабливість та відповідність сучасним естетичним запитам аудиторії. Інтеграція цифрових технологій сприяла формуванню віртуальних хорів, які стали платформою для міжкультурної комунікації та дистанційного виконання. Поглиблення професіоналізації дитячого хорового виконавства, проілюстроване на прикладі Львівської хорової школи «Дударик», реалізується через систематичну участь учнів у концертних програмах професійного хору та комплексну музичну підготовку.

Участь колективів у національних і міжнародних конкурсах і фестивалях забезпечує не лише демонстрацію рівня виконавсь-

кої майстерності, але й оновлення репертуару, ознайомлення з різноманітними хоровими традиціями та розвиток інноваційних підходів до виконання. Таким чином, сучасні трансформаційні процеси сприяють суттєвому розвитку хорового виконавства, відкриваючи нові перспективи для його подальшої еволюції та формування високого професійного рівня колективів.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар, Є.М. Художньо-стильовий синтез як феномен сучасної хорової творчості. Одеса: Астропринт, 2019. 388 с.
2. Ваганова, О.В. Роль засобів масової комунікації у процесі глобалізації: дисертація канд. політ. наук: 23.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. 179 с.
3. Ластовецька-Соланська З.М. Вплив глобалізаційних процесів на сучасний стан українського музично-виконавського мистецтва. *Тези доповідей Міжнародної наукової конференції «Мистецька культура: історія, теорія, методологія»* (Львів, 28 листопада 2014 р.). Львів, 2014. С. 100–102.
4. Лупак, Н.М. Культурносеміотичний, медіатехнологічний, комунікативний підходи у дослідженні поняття «інтермедіальність». *Science Review*. 6 (23), July 2019. С. 21–27.
5. Савенко, С.М. Конкурсно-фестивальні форми хорової творчості: традиційні моделі та сучасні тенденції: дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Одеса, 2021. 224 с.
6. Чумак, О. Спів мовою оригіналу в оперно-хоровому виконавстві: з практичного досвіду. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Вип. 67. Харків, 2023. С. 107–125.
7. Юнь Л. Директорки опер Open Opera Ukraine Анна Гадецька та Наталія Хмілевська про екосистему аматорського хору. *The Claquers*. 25.05.21 URL: <https://theclaquers.com/posts/6868>

### REFERENCES

1. Bondar, Ye. M. (2019). *Khudozhno-stylovyi syntez yak fenomen suchasnoi khorovoi tvorchosti [Artistic and stylistic synthesis as a phenomenon of contemporary choral creativity]*. Odesa: Astroprynt. [in Ukrainian].
2. Vaganova, O. V. (2003). *Rol zasobiv masovoi komunikatsii u protsesi hlobalizatsii [The role of mass communication in the process of globalisation] (Candidate of Political Sciences dissertation)*. Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
3. Lastovetska-Solanska, Z. M. (2014). *Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na suchasnyi stan ukrainskoho muzychno-vykonavskoho mystetstva [The impact of globalisation processes on the current state of Ukrainian musical and performing arts]. Mistetska kultura: istoriia, teoriia, metodolohiia. Tezy dopovidei Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii(pp. 100–102)*. Lviv. [in Ukrainian].

4. Lupak, N. M. (2019). *Kulturnosemiotichniy, mediatekhnolohichniy, komunikatyvnyi pidkhody u doslidzhenni poniattia "intermedialnist"* [Cultural-semiotic, media-technological and communicative approaches in the study of the concept "intermediality"]. *Science Review*, 6(23), 21–27. [in Ukrainian].
5. Savenko, S. M. (2021). *Konkursno-festyvalni formy khorovoi tvorchosti: tradytsiini modeli ta suchasni tendentsii* [Competition and festival forms of choral art: traditional models and modern trends] (Candidate of Art Studies dissertation). Odesa. [in Ukrainian].
6. Chumak, O. (2023). *Spiv movoiu oryhinalu v operno-khorovomu vykonavstvi: z praktychnoho dosvidu* [Singing in the original language in opera and choral performance: From practical experience]. *Problemy vzaiemodii mysteistva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity*, 67, 107–125. Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Yun', L. (2021, May 25). *Dyrektorky Open Opera Ukraine Anna Hadetska ta Nataliia Khmilevska pro ekosystemu amatorskoho khoru* [Directors of Open Opera Ukraine Anna Hadetska and Nataliia Khmilevska on the ecosystem of the amateur choir]. *The Claquers*. Retrieved from <https://theclaquers.com/posts/6868> [in Ukrainian].